

Kelenhegyi Andor

(doktorandusz, CEU)

Identitás- és másságteremtés a késő-antik zsidó és keresztény állatszimbolikában

A „mi” és az „ők” megkülönböztetésének és a két entitás közötti választóvonalak meghatározásának hagyományos eszköze az eleve adottnak tekintett ember-állat megkülönböztetés kivetítése a közösségi viszonyokra. Mivel történeti, teológiai és politikai okokból a mindenkori „másik” ábrázolása és meghatározása nélkül a „mi” csoportjának kialakítása és definiálása sem történhetett meg a késő-antikvitás zsidó és keresztény közösségeiben, az ember-állat distinkció kivetítése természetes eszköze volt az identitásformálásnak. De éppily elterjedtek azok a szöveghagyományok is, amelyek a „másik” állatszerűségével „mi” állatszerűségét állítják szembe. Az állatszimbólumok tehát nem csupán a másságképzést, az emberszerűség hiányának hangsúlyozását szolgálják, de éppúgy felbukkannak a csoportidentitást közvetlenül meghatározni hivatott struktúrákban is.

Ezen ellentmondásra megoldás lehet, ha Claude Lévi-Strauss méltán híres bonmot-jára (“Les espèces sont choisies ... comme bonner à penser”) támaszkodunk és az állatszimbólumok használata mögött a kaotikusnak érzékelt tapasztalatok rendezésére irányuló kísérletet feltételezünk. Az egymásban gyakorta a „mi”-hez túlságosan is hasonló „másik”-at felfedező zsidó és keresztény közösségek minden bizonnyal hasznos eszköznek tekintettek egy efféle taxonomikus rendszert.

Készülő disszertációmban tematikus áttekintést nyújtok az identitás megteremtését szolgáló zsidó és keresztény állatszimbólika legfontosabb narratíváiról. Vizsgálom egyrészt az emberi-állati viszony és határ leírását és a „mi-ők” dichotómiában való felhasználását, másrészt olyan ellentétpárokat elemzek, amelyek állati tulajdonságok szisztematikus és antropocentrikus összehasonlítása, valamint az állatok szimbolikus használata révén a „mi” és „ők” különbségeinek lajstromozását szolgálja.

Előadásomban rövid áttekintést adok készülő disszertációm kérdéseiről, céljáról, és struktúrájáról, majd a disszertáció egyik, a domesztikált állatok és a pusztaság állatainak szembeállítását vizsgáló fejezetét alapul véve bemutatom forrásszövegeim kiválasztásának szempontjait illetve a szöveghagyomány értelmezésében használt metodológiát és egyes következtetéseimet.

Az ELTE BTK Assziriológiai és Hebraisztikai Tanszék tanszéki szemináriuma keretében, 2017. május 10.-én, szerdán, 15:00–16:30 között, a tanszéki előadóteremben (Múzeum krt. 4/F épület II. em. 234).

Peter Paul Rubens,
Dániel az oroszlánok barlangjában (1615)